

Foto: Tauskovi

Otevřená školka.....	1
Otevřenost jako východisko pro vzdělávání	3
Mateřská škola jako místo generačního setkávání.....	4
Zahrada pomáhá otevírat mateřskou školu	5
Tandemy s Rezekvítkem	7
Pošli to dál!	8
Zima u nás na vsi	9
Jablečné dobrodružství.....	9
Zvířátky	10
Suché plstění neboli malování vlnou.....	11
Na ekologické výchově mě baví cesta přirozeného učení	13
Zakládání záhonu s dětmi	15
Pomocníci	16

Otevřená školka

Co si můžeme pod pojmem otevřená školka představit? Synonymem tohoto slovního spojení mohou být slova upřímný, přímý... Otevřený člověk je ten, který snáze přijímá nové věci a nechá se strhnout pro každou dobrou věc. Otevřená školka bude přímo závislá na lidech, kteří v ní pracují a budou v tomto duchu přistupovat k životu školky (nejenom). Taková školka se tímto přístupem profiluje a zařazuje si jej do koncepce či vize školy. Otevřenost je tedy dána upřímností a přímým jednáním lidí, kteří v ní pracují. Jsou to lidé přístupní spolupráci, diskusi, sdílení i změnám.

Otevřené školky městské a venkovské se mohou lišit, a to především v tradici školy jako centra kulturního dění. Na vesnici je tato tradice velmi významná. Venkovská komunitní škol-

ka posiluje pocit sounáležitosti s obcí a částečně zabraňuje i vyhlidňování vesnice či odlivu dětí do velkých měst. Díky aktivní spolupráci se spolky, ale i farním úřadem, místní samosprávou, neziskovkami aj. si venkovská školka zároveň buduje svou prestiž a v dětech hrdo stává místo, kde žijí a odkud pocházejí.

Otevřená školka se díky svým přístupům i aktivitě stává komunitní školou, a tím i úzkou součástí života všech. Naplňuje tak nejen svou výchovnou a vzdělávací funkci, ale zároveň se stává centrem společenského, kulturního a volnočasového života v rámci obce či místa, kde školka sídlí. Napomáhá rozvoji mezigeneračních vztahů a oslabování sociální izolace např. seniorních obyvatel obce. Celkově může pozitivně působit na pěstování dobrých vztahů v daném místě. ►

► PLÁN AKTIVIT A KOMUNITNÍ PLÁN

Každá školka má svůj plán aktivit, a z něj může vycházet i komunitní plán. Nehledejte v něm žádnou velkou vědu. Jde o výčet aktivit a projektů, které nerealizuje školka jako interní záležitost, ale přizve ke spolupráci další partnery. Těmi jsou nejen rodiče, ale i širší komunita v místě, kde školka působí. Plán obsahuje aktivity:

- společenské, např. pořádání jarmarků, trhů, různých sezónních slavností apod.,
- volnočasové – zájmové kroužky nejen pro děti, ale i další zájemce,
- vzdělávací – semináře a workshopy pro ostatní pedagogy, rodiče či jiné skupiny.
- Otevřená škola může své prostory též nabízet k pronájmu – dopoledne ve třídách probíhá vzdělávání dětí, odpoledne zde může probíhat pravidelné setkávání maminek na mateřské dovolené či pohybové aktivity, jako je jóga, aerobik aj. My máme zkušenosti s kurzy jógy, které v letních měsících probíhají na zahradě školky (úžasné místo pro jógu), v chladnějších měsících jsme ve třídě.

MÍSTNÍ TRADICE

Plán bývá založen na tradičních komunitních akcích, které se pravidelně opakují, a staly se tak již nedílnou součástí života obce, a těch jednorázových, které vyvstaly z potřeby života vesnice (např. pomoc se zapojením obce do soutěže Vesnice roku). V naší obci o 1 300 obyvatelích k těm tradičním akcím patří svatováclavská pouť, kdy máme otevřenou naši zahradu, pořádáme farmářské trhy a se zahrádkáři i výstavu sezónních výpěstků. Na trzích nabízíme produkty, které jsme vyrobili spolu s dětmi z plodů naší zahrady, návštěvníci pak mohou na zahradě i relaxovat u dobré kávy či čaje nebo ochutnat buchty ze sezónních surovin.

Další tradiční komunitní aktivitou jsou svatomartinské slavnosti. Ty pořádáme již pátým rokem. Na slavnost chystáme nejen příjezd sv. Martina na koni, ale i martinské hody. Prostřednictvím plakátů

jde výzva k obyvatelům, aby na hody upekli něco dobrého. Přichází tedy přinášeji různé dobroty, na kterých si pak společně pochutnáme. Zároveň se na celé organizaci podílejí i místní divadelníci, kteří ztvárňují příběh vojáka Martina, hasiči, ti zajišťují bezpečnost akce, a dále farní úřad. Pan farář našemu martinskému průvodu vždy žehná a po celý průvod jde nadšeně v čele s ostatními.

Prosinec je měsícem tradic, ve kterém probíhá mnoho kulturních a komunitních aktivit. Jde především o adventní zpívání předškoláků, dále vánoční jarmark a kavárnu pro seniory. Celý program probíhá v sokolovně a pro všechny obyvatele je symbolem začátku adventního času.

Poslední komunitní akcí je květnový víkend otevřených zahrad, který je celorepublikovou kampaní. O tomto víkendu může kdokoli zavítat na naši zahradu, na které probíhá komentovaná prohlídka zahrady a další aktivity. Předloni se při této komunitní akci podařilo postavit středověkou hliněnou pec.

ZAPOJENÍ RODIČOVSKÉ KOMUNITY

Rodičovskou komunitu můžeme využít při péči o blízké okolí mateřské školy. V našem případě se jedná o mezigenerační akci opakující se na jaře a na podzim, při které probíhají úklidové práce s našimi rodiči a prarodiči. Ti přicházejí do školky pomoci zazimovat či připravit na sezónu naši zahradu.

OSVĚTOVÁ ČINNOST

Spolu s místní samosprávou se podílíme na řešení environmentálních otázek v rámci městyse a okolí. Mateřská škola, resp. její zástupci, se podíleli na vytvoření koncepce EVVO a plánu činnosti. Z tohoto plánu vzešly projekty typu Zasaď si svůj strom či Výsadba keřů podél řeky Oslavy. Plán činnosti EVVO reaguje na aktuální potřeby městyse a my můžeme pomoci s jejich řešením.

Podpora obce či města může probíhat i zajištěním cateringu na různé akce, jako jsou vernisáže výstav

a další aktivity, kde je potřeba zajistit občerstvení pro účastníky konkrétní události. Předloni jsme tak pomohli zajišťovat i občerstvení a program na soutěž Vesnice roku Kraje Vysočina.

VZDĚLÁVACÍ AKTIVITY

Jsme otevření i ve sdílení zkušeností, které nabízíme, např. s budováním přírodní zahrady, s terénním vzděláváním, se zahradní pedagogikou. Díky tomu u nás probíhají setkání pedagogů či zájmových skupin spojujících dané téma. Sdílení probíhá formou toulavých autobusů, dále formou stáží, kdy jsme se zapojili do projektu S Mrkvičkou na zkušenou. Možnou spolupráci mohou školy rozvíjet i v místním akčním plánu, který má sdílení zkušeností v klíčových tématech předškolního a základního vzdělávání jako jednu z priorit.

Možností stát se komunitní a otevřenou školkou je bezpočet a záleží na podmínkách s ohledem na kapacitu školy, personální potenciál, materiální a organizační možnosti, podporu zřizovatele a ostatních. Je-li dobrá podpora a vůle všech zúčastněných, jde to snáze. Současná situace komunitním akcím sice nepřeje, ale „...kdo si počká, ten se dočká...“.

Monika Kovalská, MŠ Nové Veselí

Upravená verze článku, který vyšel v Informatoriu 3-8

Foto: archiv MŠ Nové Veselí

Otevřenost jako východisko pro vzdělávání

V posledních měsících bylo mnoho lidí a institucí donuceno přehodnotit své dosavadní fungování.

Opustit zaseté koleje a hledat nové cesty v nejisté době.

Co je stále nebo již vyzkoušené, může působit bezpečně. Toto bezpečí hledají lidé s tzv. fixním myšlením. Má to ale také svá úskalí. Svět kolem nás se mění a to, co fungovalo, najednou nelze uplatnit. Naopak lidé s tzv. otevřeným myšlením mají šanci podívat se na změny jako na výzvu a možnost posunout se dál, a nebojí se tedy tolik změn. Koncept tzv. mindsetu neboli nastavení mysli popsany Carol S. Dweck nabývá na důležitosti zejména pro nás, učitele.

Děti mají to štěstí, že se s mnoha věcmi setkávají ve svém životě poprvé. Role učitele je tak v tomto věku naprosto stěžejní, když dětem pomáháme orientovat se ve světě. V mateřských školách mnohdy tento svět svírají čtyři stěny, ve kterých je plno pomůcek a věci jasně dané. Na obrázku vidíme, jak vypadá houba nebo pes. Jakou barvu má pták a jakou peřeje. Co se ale odehrává venku, mnohdy nemusí být v souladu se vzdělávacími materiály. Ty nám sice poskytují zdroj informací, ale neměly by omezovat dětskou zkušenost a možnost přijít si na věci sami. Venku děti každou chvíli reagují na nové vjemy. Zjistí, že houba může mít různé tvary a vůně, že voda šumí a jindy je tichá a klidná. Život venku je otevřený proces a děti v něm mohou samy tvořit a objevovat. To je jedna z podmínek pro rozvoj otevřeného myšlení připraveného na změny. K objevování patří i možnost chyby. V přírodě nejsou chyby, pokud je tak dospělí neoznačí, vše má své místo v řetězu života.

Příroda nás učí vnímavosti k tomu, že život je jedna neustálá změna. Je to pouze naše mysl, která se snaží třídit fenomény a považuje je za trvalé. Příroda nás učí přizpůsobit se přítomným podmínkám a reagovat, když vše nejde podle plánu. Vidět věci z různých úhlů a vnímat, že nic není černobílé. Učitel má v přírodě skvělého parťáka pro rozvoj otevřeného způsobu myšlení.

Součástí otevřeného vnímání je (možná překvapivě) řád. Řád není fixní stav, je to opakování dějů v čase, na které se lze spolehnout. Proto je pro děti v otevřeném světě řád důležitou oporou a zdrojem bezpečí. Řád je přítomný jak v rámci dne s dětmi venku, tak během roku v přírodě. Činnosti s dětmi nestřídáme nahodile, stejně jako roční doby, den a noc mají své jasné místo. Po ranním kruhu jdeme pro batůžky, s batůžky jdeme k brance, cesta

do lesa má pravidelné zastávky, po příchodu do zázemí uložíme batůžky a jdeme si mýt ruce atd. To vše jsou pro děti důležité zachytivé body. Čas a prostor mezi nimi je otevřený pro nové a nové zkušenosti.

„Mírou intelligence je schopnost měnit se.“

Albert Einstein

Přírodní pedagogika přímo vychází z prostoru, ve kterém se vzděláváme. Čím bude příroda pestřejší, tím je větší šance na to, že děti neuvíznou v zajetí „umělého“ světa, který pro děti (z dobré vůle či s vidinou zisku) vytvořili dospělí. Děti potřebují přetvářet svět podle sebe, aby pocítily, co umí a mohou. Pokud jej pro ně už někdo přetvořil, jaký pro ně zbyl prostor? Jen malý kousek. Již vytvořené věci lze snadno rozbít – udělat chybu. Práce s chybou je pro nastavení mysli velmi podstatná.

Vidíme, jak každé z dětí přistupuje ke světu svým vlastním způsobem a jak se liší věci, které je zajímají. Ruku v ruce s otevřeností jde také důvěra. Důvěra v sebe, ve svět, a radost z poznávání a prožívání. Věříme procesu, že se děti přirozeně rozvíjejí právě v tom, co potřebují. Věnujeme hře děti pozornost, ale nezasahujeme, pokud nejde o život. Tím, že neurčíme předem, co čekáme, že se má stát, podporujeme jejich otevřenost, tvořivost, odolnost a řadu dalších kompetencí. Ty vyhodnocujeme a teprve když nějaká podstatná chybí, přicházíme s cílenější nabídkou.

Uzavřené myšlení nás může někdy schovat do pasti neměnnosti a přinést s sebou pochybnosti ve smyslu – v tom se nikdy nezlepším, nic s tím nenadělám. Úspěch bývá měřen podle tabulek, ale vejdou se nové výzvy do těchto měřítek? Pokud si přejeme být sami připraveni na změny a pomoci v tom dětem, chraňme jejich pestrou zkušenost a stále se ptejme, co děti právě teď potřebují od nás dospělých nejvíc? Příroda nám je v tom velkou oporou.

Tereza Valkounová,

Asociace lesních mateřských škol